

Razlogi za neuporabo storitev splošnih knjižnic: pilotna študija med starši predšolskih otrok

Reasons for non-using services of public libraries: a pilot study among parents of preschool children

Katarina Švab

Oddano: 15. 5. 2020 – Sprejeto: 20. 12. 2020

1.01 Izvirni znanstveni članek
1.01 *Original scientific article*
UDK 027.022-055.52(497.4)

Izvelek

Namen: Knjižničarke in knjižničarji se že od nekdaj spopadajo z vprašanjem, kako pridobiti v knjižnico neuporabnike in nečlane. Vprašanje (p)ostaja aktualno tudi v današnjem času. V prispevku želimo predstaviti mnenja oziroma razloge za neobiskovanje knjižnic staršev predšolskih otrok, kakšna je njihova percepcija knjižnice in kaj bi morala knjižnica narediti, da bi ti starši s svojim otrokom obiskali knjižnico.

Metodologija/pristop: Da bi pridobili bolj poglobljene razloge ter podatke, smo izvedli pilotno študijo v obliki polstrukturiranega osebnega intervjuja. V februarju 2020 smo v različnih krajih Slovenije intervjuvali dvajset staršev predšolskih otrok, ki s svojimi otroki ne obiskujejo mladinskega oddelka in njihovi otroci niso člani knjižnice.

Rezultati: Čeprav intervjuvana skupina staršev knjižnice ne obiskuje, imajo o knjižnici, njenih storitvah in knjižničarjih dobro mnenje. Kot glavni razlog za neuporabo storitev knjižnice navajajo pomanjkanje časa, težave z dostopnostjo oziroma parkiranjem ter da so njihovi otroci še premajhni, da bi obiskovali knjižnico. V ospredju predlaganih izboljšav in sprememb ni bila knjižnična zbirka, temveč dogodki (delavnice, družabni dogodki), ki bi se jih lahko udeležili skupaj z otrokom. Bolj kot prilagoditve v opreми si želijo koticčka, kjer ne bodo čutili, da so otroci s svojim oglašanjem moteči.

Omejitve raziskave: Podatkov pilotne raziskave ne moremo posploševati, četudi so bili intervjuji izvedeni v različnih krajih Slovenije. Pripombe in mnenja neuporabnikov so priložnost za razmislek o obstoječih in novih knjižničnih storitvah ter načrtovani promociji.

Izvirnost/uporabnost raziskave: V slovenskem prostoru ni veliko tovrstnih kvalitativnih raziskav z neuporabniki knjižnic. Rezultati so lahko izhodišče za nadalje raziskave v lokalni skupnosti in načrtovanje novih knjižničnih storitev za nove uporabnike, da odgovorijo na njihova pričakovanja in potrebe.

Ključne besede: starši, predšolski otroci, neuporabniki, splošne knjižnice, knjižnične storitve

Abstract

Purpose: Librarians have always been faced with the question of how to get non-users into the library. This question remains relevant also today. The aim of this article is to present opinions and reasons of parents of preschool children for not visiting the libraries, their perception of the library and expectations from the library in order to encourage them to visit the library with their preschool children.

Methodology/approach: To obtain more in-depth reasons and data, we conducted a pilot study as a semi-structured personal interview. In February 2020, we interviewed twenty parents of preschool children in various parts of Slovenia who do not attend the library with their children.

Results: Although the interviewed group of parents does not visit the library, they have a good opinion of the library, its services and librarians. As their main reason for not using the library services they highlighted the lack of time, problems with accessibility or parking and that their children are still too young to visit the library. Suggested improvements were focused on the events (workshops, social events) that could be attended together with the children and not to the library collection. Parents expressed that instead of adaptations in the equipment, they would prefer to have a place in a library (a corner) where they would feel comfortable and not disturbing for others with the sounds and noise their children are causing.

Research limitations: The data from the pilot study cannot be generalized, even if the interviews were conducted in different parts of Slovenia. Comments and opinions from non-users are an opportunity to reflect on existing and possible new library services and planned promotion.

Originality/practical implications: There are not many qualitative researches with non-library users in Slovenia. Results of this pilot study can be a starting point for further researches in the local communities and for planning new library services, for potential users to respond to their expectations and needs.

Keywords: parents, preschool children, non-users, public libraries, library services

1 Uvod

Delovanje splošnih knjižnic in njihove storitve so prvotno namenjeni in usmerjeni k lokalnemu prebivalstvu. Zato je pomembno, da imajo knjižnice narejene

analize lokalne skupnosti in jo poznajo ter se na podlagi teh analiz odločajo za nove storitve in dejavnosti. Lokalno prebivalstvo lahko knjižničarji delijo v kategorije (Matthews, 2013): člani knjižnice, uporabniki (nečlani, ki pa uporabljajo nekatere storitve knjižnice), neuporabniki (ne uporabljajo knjižnic) in izgubljeni člani (v knjižnico so se včlanili, vendar potem v knjižnico niso prišli).

Vedno znova se pojavlja vprašanje, zakaj nekdanji uporabniki ali člani ne obiskujejo več knjižnice in zakaj neuporabniki ne postanejo člani? So bili razočarani nad storitvami knjižnice ali se razlogi za neuporabo skrivajo kje drugje? Kljub želji, da bi tudi neuporabniki postali člani ali vsaj uporabniki, se to v celoti ne more zgoditi, saj določenega dela prebivalstva nikoli in v nobenih okoliščinah ne bodo zanimale storitve, ki jih ponujajo knjižnice (Matthews, 2013). Obstaja pa del populacije, ki ga bi lahko pritegnili v knjižnico, če bi poznali razloge za nečlanstvo. V raziskavah so ugotovili, da polovica vprašanih ne uporablja knjižnice zaradi pomanjkanja časa (D'Elia idr., 2002), kot razlogi so bili prepoznani tudi neustrezen urnik odprtosti knjižnice, neustrezne knjižnične zbirke, neustrezne lokacije, pomanjkanje parkirnih mest in ker je knjižnica le ena izmed mnogih možnosti za preživljanje prostega časa (Matthews, 2013).

Branje dokazano prinaša mnogo koristi, predbralna pismenost pa je izredno pomembna in jo je potrebno razvijati že od rojstva naprej (Rankin in Brock, 2015). Da bi morale splošne knjižnice bolj krepiti svojo vlogo na področju predbralne in bralne pismenosti, potrjuje podatek iz raziskave *Knjiga in bralci IV*, da le 12 % staršev v Sloveniji dnevno glasno bere svojim otrokom, večkrat na teden pa 17 %. Knjige sicer najpogosteje pridobijo v splošni knjižnici (59 %), slaba polovica pa ima svojo lastno knjižno zbirko (Rupar idr., 2019).

Starši so velika skupina predvsem odraslih in med njimi so tudi starši predšolskih otrok, kot posebno podskupino pa lahko uvrstimo mame na porodniškem dopustu – zaradi časovno omejenega in svojevrstnega statusa. Svet staršev s predšolskimi otroki je drugačen. Nekaj let po rojstvu otroka živijo v svetu, ki je za bližnje in daljne prijatelje ter znance in sodelavce v službi včasih težko razumljiv. Spremeni se vsebina pogovorov, struktura sogovornikov in vsebina branja (o nosečnosti, porodu, vzgoji in negi otroka). Aktualna so družbena omrežja, spletni forumi, kjer si mame pomagajo z nasveti (npr. o lažšanju bolečin pri izražanju zobka, o pogodbah o zaposlitvi in o pleničnih izpuščajih), Facebook skupine, ideje z Instagrama, Pinteresta, skupine v različnih platformah za klepet, kot npr. Viber itd. Predvsem pa se začnejo gibati v prej manj obiskanih okoljih in mestih: v otroških trgovinah, otroških igriščih, na sprehajalnih poteh, primernih za otroški voziček itd. Potrebe staršev so v tem času namreč prepletene s skrbmi in nego za dojenčka, potrebe odraslih so pogosto potisnjene v ozadje, ker se spremeni vrstni red prioritete – četudi le za kratek čas.

Kje in kakšno vlogo naj ima knjižnica v tem svetu kašic, otroških vozičkov, neprespanih noči, čebljanja, trme in igrač? V Strokovnih priporočilih in standardih za splošne knjižnice je jasno opredeljeno, da (naj) knjižnice zagotavljajo »namenski prostor za razvoj otrok skozi igro ter druženje otrok in staršev, organizira dogodke« ter »izvaja usposabljanja za starše in skrbnike glede otrokovega bralnega razvoja« in razvoja predbralne pismenosti (Strokovna priporočila, 2018, str. 32).

Namen prispevka je odkrivati in opozoriti na večplastnost razlogov, ki jih imajo starši predšolskih otrok, da ne obiskujejo knjižnice. Opravljena je bila pilotna raziskava z namenom iskanja razlogov in možnosti pojasnjevanja odgovorov, ki jih omogoča osebni pristop in izbrana metoda intervjuja.

2 Pregled literature

Knjižnice morajo ustvariti prostor, kjer se bodo otroci in starši počutili dobrodošli in imeli možnosti za osebni, kulturni in izobraževalni razvoj v optimalnih okoliščinah. Uporabniki knjižnice nikoli ne morejo biti sami predšolski otroci, saj v knjižnico pridejo vedno s spremstvom. V prvih letih otrokovega življenja imajo največjo vlogo mame, ki običajno ostanejo doma z otrokom v prvem letu starosti in zanj prevzamejo največjo skrb. Podatki za Slovenijo kažejo, da se je v letu 2018 rodilo 19.585 otrok (Podatkovni portal SI-STAT, 2020) in čeprav je z demografskega vidika ta številka v upadanju, je z vidika zagotavljanja knjižničnih storitev za to populacijo ta številka zelo visoka.

Informacijske potrebe nosečnic so drugačne pri izbiri in vsebini gradiva (Kamali idr., 2018; Ogunmodede idr., 2013), prav tako pa se spremenijo tudi informacijske potrebe mater in očetov po rojstvu otroka (Nicholas in Marden, 1998). Po mnenju psihologov in psihoterapevtov (Perko, b. l.; Žmuc-Tomori, 1989) je vloga očeta, moža oziroma partnerja nezanemarljiva v življenju družine, podpora mame ter pri vzgoji in negi otroka. Raziskav, ki bi bile povezane z obiskovanjem očetov in otrok v knjižnici, nismo zasledili, so pa delali primerjave, na kakšen način se razlikuje izbiranje in branje knjig očeta oziroma mame svojemu otroku (Anderson idr., 2001).

Najbolj prepoznana storitev v splošnih knjižnicah je izposoja gradiva, vendar je za izposajo na dom potrebno imeti urejeno članstvo. V slovenskih splošnih knjižnicah je med vsemi člani 31 % mladih, še enkrat toliko pa je potencialnih mladih uporabnikov (Statistični podatki o knjižnicah, 2018). Izposoja gradiva s strani mladih v Sloveniji predstavlja 34 % vse izposoje, kar je le 1 % manj kot

v Združenih državah Amerike (IMLS, 2016; Statistični podatki o knjižnicah, 2018).

Za knjižnico so novorojenčki novi potencialni uporabniki. Število na novo vpisanih članov pa se poveča le, če se v koristnost včlanitve in obiskovanja knjižnice prepriča njihove starše. Strokovna priporočila (2018) med možnimi oblikami dela navajajo svetovanje glede izbora gradiva in razvoja predbralne pismenosti, poleg tega pa naj knjižnica organizira dogodke za starše in otroke z namenom ozaveščanja, usposabljanja in razvoja predbralne pismenosti. Tudi drugi avtorji potrjujejo pomen izobraževanja staršev o predbralni pismenosti ali zgodnji pismenosti, ker ima vpliv na intelektualni razvoj otrok in besedni zaklad (Ash in Meyers, 2009; Roberts, 2018). Prav tako pa je zaznati pričakovanja slovenskih uporabnikov, da knjižnice organizirajo dejavnosti za najmlajše (Borko, Zabukovec in Južnič, 2006). Najbolj prepoznane in razširjene so tudi v svetu pravljíčne urice, knjižnice pa pripravljajo še druge oblike in projekte, ki vključujejo celo družino (De la Peña McCook in Bossaller, 2018; Haramija, Jamnik in Perko, 2017; Rankin in Brock, 2015; Sotler, 2003)

Da se starši z dojenčkom čutijo dobrodošli, mora biti okolje knjižnice pripravljeno in urejeno, da odgovarja potrebam dojenčkov in staršev. Prostor knjižnice naj otrokom v predšolskem obdobju omogoča uporabo gradiva, igranje, samostojno ustvarjanje ter druženje otrok in staršev ter naj ima pohištvo prilagojeno in oblikovano za otroke (Strokovna priporočila, 2018). Pomembna je ureditev knjižnice, da bo kar najbolje odgovarjala potrebam otrok in staršem: dostop do gradiva in gibanje po knjižnici (tudi z otroškimi vozičkom), prilagojena stranišča, prostor za dojenje, prilagojeni izposojevalni pulti, možnosti za osvežitev s pijačo itd. (Rankin in Brock, 2015; Strokovna priporočila, 2018). Dostop do knjižnice je ključnega pomena. Če arhitekturne ovire (stopnica ali stopnice, ozka vrata) otežkočajo ali onemogočajo dostop v knjižnico, bo morala imeti uporabnica oziroma uporabnik močno informacijsko potrebo in nobenih drugih alternativ, da bo vse te ovire premagala oziroma premagal.

Na prelomu tisočletja sta bila v Sloveniji dostop z otroškimi vozički in možnost previjanja otrok na zelo nizki ravni. Od 44 v raziskavi sodelujočih splošnih knjižnic jih je le 13 (30 %) imelo omogočen dostop z otroškimi vozički, samo ena knjižnica pa je imela previjalno mizo (Sotler, 2003). Na podlagi telefonske analize (november 2019) slovenskih splošnih knjižnic (podatkov nismo preverjali v vseh enotah) smo ugotovili, da ima 76 % mladinskih oddelkov omogočen dostop z otroškim vozičkom s pomočjo klančin, dvigal ali posebnih vhodov. Nekaj knjižnic ima sicer dvigalo za invalidske vozičke, vendar se teh dvigal starši z otroškimi vozički večinoma ne poslužujejo. Previjalne mize so v zadnjih letih našle prostor v knjižnicah. Skoraj polovica (49 %) jih ima

previjalno mizo, nekatere pa jo imajo v planu pridobiti. Stanje na tem področju se v zadnjem desetletju izboljšuje, saj je dostop pomemben in potreben tudi za otroke, ki so na invalidskem vozičku. Neurejeno stanje na tem področju je boleče tako za starše otrok s posebnimi potrebami kot tudi za njihove otroke.

Tudi različni vzgojni pristopi in pedagogike, kot npr. pedagogika montessori, zagovarjajo primerno okolje za otroka, v katerem se bo ta lahko razvijal, raziskoval in učil tudi zapletenih družbenih opravil ter olikanega vedenja (Montessori, 2009). Že leta 1912 je Maria Montessori (2002) natančno opisala, kako naj bo oblikovano in izdelano pohištvo ter urejen prostor, da se bo lahko otrok svobodno gibal in izražal. Splošne knjižnice so se v mnogih vidikih približale najmlajšim uporabnikom knjižnice, imajo pa še veliko možnosti za izboljšanja (npr. stranišče in umivalnik, naslonjač in gugalnik, ki so prilagojeni predšolskemu otroku, gradivo razporejeno po policah z izpostavljeno naslovnico, preproge, izbrani materiali itd.).

Mame na porodniškem dopustu naj bi imele veliko časa, ker so pač doma. Vendar podrobnejši vpogled v njihov vsakdan (morda pa je treba le priklicati spomin na lastno izkušnjo) odkriva, da je ta čas veliko bolj omejen in podvržem nekemu ritmu in ustaljenim postopkom. Pregled dejavnosti za mame na porodniškem dopustu je pokazal, da imajo raznovrstne programe predvsem v dopoldanskem času (dejavnosti v knjižnicah, telovadbe, predavanja), ko so same doma z otrokom.

Po enoletnem »oddihu« oziroma porodniškem »dopustu« se s ponovno vrnitvijo v službe vrnejo tudi v vsakdanji ritem življenja, zato je njihov čas za obisk knjižnice med tednom veliko bolj omejen. Dopoldanski termini jim ne ustrezajo več, njihov delovni čas se spreminja in se lahko zaključi tudi v poznih popoldanskih urah. V splošnem velja, da mora biti knjižnica odprta takrat, ko ima večina prebivalcev čas (Breznik idr., 2005; Splošna priporočila, 2018). Tega se zavedajo mnoge knjižnice, zato imajo tudi med tednom daljšo odprtost: npr. Mestna knjižnica Ljubljana – Knjižnica Otona Župančiča do 20. ure. Pregled nekaj naključnih knjižnic v večjih mestih po svetu je pokazal, da daljša odprtost, tudi med vikendi, ni neka novost. Splošne knjižnice so odprte ob sobotah popoldne (Pariz, Los Angeles) in celo ob nedeljah popoldne (Toronto, Hong Kong). Ta model odprtosti so prevzele tudi nekatere druge kulturne ustanove, kot so muzeji in galerije. V intervjujih z mamami in očeti (Švab in Žumer, 2015) je bilo s strani očeta eksplicitno izpostavljeno, da knjižnice v Sloveniji s svojim otrokom ne obiskuje zaradi neustreznega urnika odprtosti. K temu je verjetno pripomogla tudi izkušnja bivanja v tujini, kjer imajo knjižnice drugačen čas odprtosti.

V poletnem času imajo vse slovenske splošne knjižnice krajši, »poletni urnik«, razen dveh: Kranj (nespremenjen urnik) in Laško (ob petkih krajši delovni čas). Knjižnice poleti skrajšujejo delovni čas, čeprav bi morda pričakovali še večjo odprtost oziroma celo podaljšan urnik odprtosti (tako kot npr. nekateri trgovski centri). Pri tovrstnem ugotavljanju potreb po drugačnem urniku odprtosti je ključnega pomena analiza okolja in potreb lokalne skupnosti, vzorčenje in metode zbiranja podatkov.

Prijazno knjižnično osebje, ki z veseljem pozdravi obiskovalce knjižnice in se ne skriva za računalniškim ekranom, takoj ponudi pomoč in je razumevajoče, bo spodbujajoče delovalo na uporabnike, da se bodo počutili v knjižnici domače in dobrodošlo. Za izboljšave v prid starem z dojenčki in malčki, bodo največ naredili knjižničarji sami s svojim pristopom. Mnogokrat so potrebni majhni finančni vložki (izjema so arhitektonske ovire), vendar veliko iznajdljivosti, samoiniciativnosti in vztrajnosti (De la Peña McCook in Bossaller, 2018). Zaposleni naj omogočajo možnosti za razne delavnice, igralne in pravljicne urice za otroke, bralne klube za mamice in malčke, kajti to je še dodaten razlog za obisk knjižnice.

Gradivo za starše je postavljeno na odraslem in mladinskem oddelku. Na odraslem bodo starši našli gradivo zase, na mladinskem pa za svojega otroka oziroma otroke. Težavo predstavljajo ozki prehodi med policami in nepreglednost knjižnice, zato je pomemben predpogoj, da starši vzamejo svoje otroke v knjižnico, »privlačen in otrokom prijazen otroški kotichek« (Vanobbergen, Daems in Van Tilburg, 2009, str. 284).

Izredno pomembna je razporeditev in urejenost gradiva: da knjige niso umazane, strgane, poččkane ter so lepo ohranjene in dobro prezentirane. Na podlagi rezultatov raziskave (Švab in Žumer, 2015) je sicer opazno, da so vprašane mame zadovoljne s poččkano in raztrgano zaščitno folijo, če jim je knjiga sicer všeč. Menijo celo, da je takšna knjiga v dobrem stanju, glede na ostale. To knjižničarjem vsekakor ni v ponos, kakor ne hrapave kartonke, ki nosijo sledi otroškega kosila. Mnogi knjižničarji si organizirajo čas, da umijejo in razkužijo kartonko, popravijo in zalepijo knjigo ter skrbijo, da so knjige vedno lepo zavite. Za nekatere starše so namreč uničene, umazane in strgane knjige dovolj velik razlog, da si knjig v knjižnici ne želijo izposojati (Johnson, 2018).

Že leta 1989 (Goodall, 1989) so v nekaterih knjižnicah v Veliki Britaniji izdelovali ovitke za knjige, pa ne samo knjižničarji, temveč tudi otroci in dijaki na delavnicah. Možnosti za ustvarjalnost je veliko, če so knjižničarji zainteresirani in kreativni. Knjige, ki jih ni več mogoče popraviti, pa ne sodijo na polico, temveč v skladišče in odpis.

3 Metodologija

Za raziskavo smo postavili naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kateri so glavni razlogi, da starši svojih predšolskih otrok ne peljejo v knjižnico in ne koristijo storitev knjižnice?
- Kakšno je njihovo mnenje o knjižnici, knjižnični zbirki, opremi in storitvah splošne knjižnice ter dostopu do knjižnice?
- Kaj bi morala knjižnica spremeniti in kakšne storitve bi morala ponuditi, da bi starši prišli v knjižnico s svojim otrokom?

Za metodo zbiranja podatkov smo izbrali osebni, polstrukturirani intervju. Vprašalnik v celoti objavljamo v Prilogi. Raziskava je pilotne narave, zato smo v priložnostni vzorec vključili le 20 staršev predšolskih otrok, ki knjižnice še nikoli niso obiskali skupaj z otrokom oziroma niso bili v knjižnici že več kot eno leto. Raziskavo smo izvedli februarja 2020 v različnih krajih Slovenije.

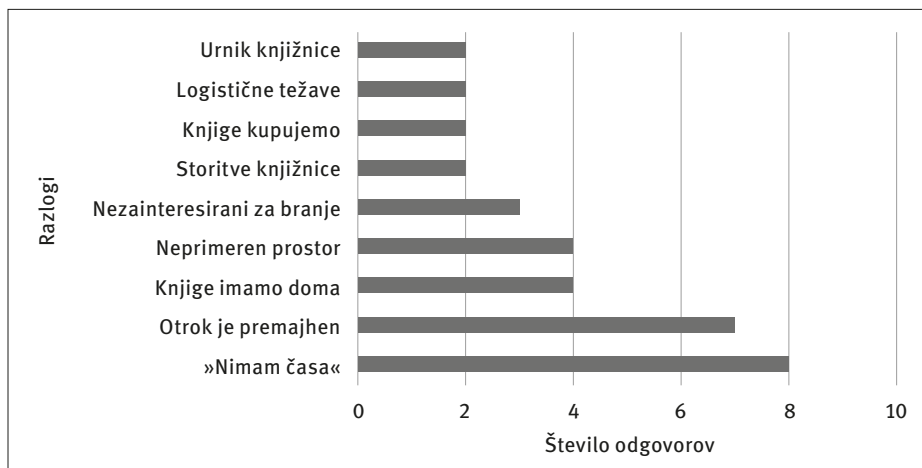
4 Rezultati raziskave

Vzorec je bil majhen, saj smo se odločili za pilotno študijo, vendar je bil kljub temu zelo raznolik. Vzorec ni uravnotežen po spolu, saj so prevladovale mame (16 žensk in 4 moški), vendar je tudi v knjižnicah opazno, da prevladujejo uporabnice. Povprečna starost je bila 32,5 let, starostni razpon je bil od 23 do 40 let, prav tako je bila različna tudi starost njihovih predšolskih otrok: od štirimesečnega dojenčka do šestletnika. Večina vprašanih je imela enega otroka, osem staršev je imelo dva, samo ena mama pa tri predšolske otroke.

4.1 Razlog za ne obisk knjižnice

Starši so kot najpogostejši razlog zakaj ne obiskujejo knjižnice s svojim otrokom po pričakovanju najpogosteje navedli, da »nimajo časa« (Slika 1). Odgovore oziroma razloge smo razdelili v tri kategorije:

- osebni razlogi staršev,
- razlogi, vezani na otroka,
- razlogi, vezani na organiziranost in urejenost knjižnice (npr. oprema, knjižnična zbirka, osebje, storitve, dostop, urnik odprtosti).

Slika 1: Razlogi staršev za neobiskovanje knjižnice (možnih je bilo več odgovorov)

a) Osebni razlogi staršev

Najpogostejši odgovor za neobiskovanje knjižnice je pomanjkanje časa (8 odgovorov) predvsem zaradi službe in skrbi za otroke. Dve mami sta izpostavili, da knjige, ki so jim všeč, raje kupijo, da jih imajo doma vedno na voljo, in tako ne čutijo potrebe po izposoji in obiskovanju knjižnice. V to kategorijo sodijo tudi odgovori tistih, ki so se opredelili kot nezainteresirani za branje knjig (3 odgovori), posledično pa zato v knjižnico ne peljejo svojih otrok.

b) Razlogi, vezani na otroka

Šest staršev je menilo, da so njihovi otroci, ki so stari dve leti ali manj, premajhni, zato je knjižničnih storitev še ne potrebujejo, saj jim zadostujejo knjige, ki jih imajo doma. To seveda ne pomeni, da otrokom ne berejo knjig, vendar bi jim obisk knjižnice predstavljal prevelik stres, predvsem ko otroci jokajo ali če nimajo v knjižnici nekega prilagojenega prostora. Z vidika knjižničarja je morda ta argument neutemeljen, vendar velja prisluhni pojasnilu dveh udeležencev glede glasnosti: »dojenček veliko joka in ni potrpežljiv, zato si ne predstavljam obiska knjižnice«, »štiriletna deklica ne razume čisto, da je treba biti včasih tiho in pri miru«. Prav tako se počutijo v knjižnici nelagodno, če knjižnica nima urejenega kotečka za malčke. Po starosti je ta skupina respondentov zelo heterogena, saj si to mnenje delijo starši v starosti od 24 let do 39 let, deljena so mnenja ali radi berejo knjige, prav tako so nekateri še vedno člani, nekateri pa so bili nazadnje v knjižnici pred 25 leti.

c) Razlogi, vezani na organiziranost in urejenost knjižnice

Najmanj staršev, ki ne obiskuje knjižnice (3 mamice), je kot glavni razlog navedlo pomanjkanje dejavnosti za otroke in slabo organiziranost bralnih uric, neustrezen čas odprtosti, neobveščенost o dejavnostih (kar kaže na potrebo po boljšem oglaševanju, tako na spletu kot v fizični obliki) ter oviro, da se med policami ni mogoče premikati z otroškim vozičkom. Skupno tej majhni skupini je, da so otroci starejši od treh let in so od knjižnice bolj oddaljeni (več kot 25 minut hoje). Pričakovali bi boljšo promocijo in organizacijo dejavnosti in drugačen urnik odprtosti knjižnice.

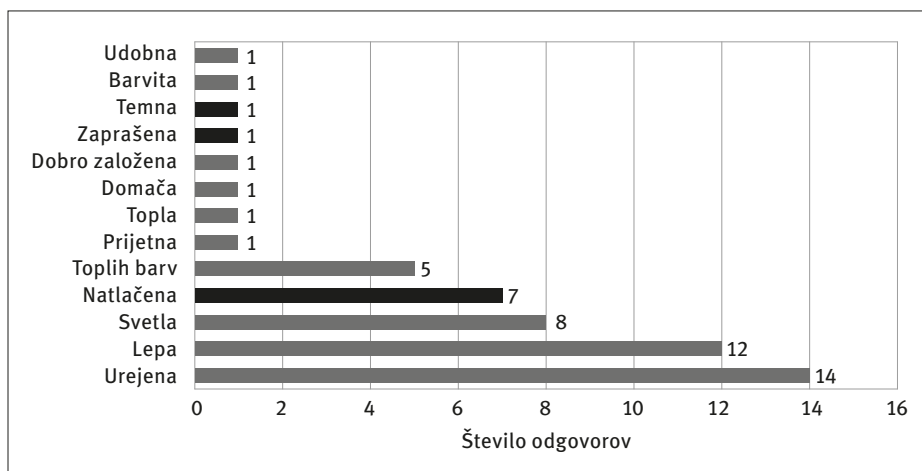
4.2 Članstvo staršev v knjižnici in njihovo mnenje o splošni knjižnici

Staršem smo zastavili vprašanje, ali so bili kdaj v preteklosti člani splošne knjižnice in ali so morda še vedno. V intervjujih se je pet mamic opredelilo za članice knjižnice, opaziti pa je, da so po starosti mlajše (30 let) in imajo po dva predšolska otroka ter so od knjižnice oddaljene več kot 30 minut hoje. Kot glavne razloge, da z otrokom ne obiskujejo knjižnice, so navedle težave z dostopnostjo (dostop za otroške vozičke in težave s parkiranjem), pomanjkanje časa in da je otrok še premajhen.

Pet staršev je bilo članov knjižnice v zadnjih petih letih, kar pomeni preden so imeli otroke, ostala polovica (10 staršev) pa so bili člani v preteklosti, četudi le kot osnovnošolci.

Starši, ki knjižnice sicer ne uporabljajo (več), so lahko podali svoje mnenje o splošni knjižnici. Samo četrtnina ni podala svojega mnenja, ostali pa so izrazili zadovoljstvo, da obstaja tovrstna ustanova, ki je »uporabna«, »dobra« in »potrebna za splošno razgledanost«. Vprašani knjižnico povezujejo s prostorom, ki je miren in tih, z dostopom do velike količine tiskanega in zanesljivega gradiva ter se zaradi možnosti izposoje »lahko prihrani kakšen evro«. Največ razmisleka in interpretacije pa dopušča misel mlade mamice dveh malih otrok, ki meni, da »knjižnica ponuja veliko bogastvo, ne glede na obdobje v katerem si, razen če nimaš časa brati«.

Staršem, ki so že bili v knjižnici, je bil ponujen nabor pridevnikov, s katerimi so jo lahko opisali. V povprečju so izbrali po tri pridevnike. Ob nizanju pridevnikov so tisti, ki že mnogo let niso bili v knjižnici, izpostavili, da je to njihov spomin na knjižnico. Večina neuporabnikov vidi knjižnico kot urejeno, lepo, svetlo in kot prostor toplih barv (Slika 2).

Slika 2: Opis knjižnice z vidika neuporabnikov (možnih je bilo več odgovorov)

Kot je opazno iz Slike 2, so bili v večini izbrani pozitivni pridevniki za opis knjižnice, a tudi trije negativni: natlačena, zaprašena, temna. Slednje so izbirali predvsem tisti starši, ki so se opredelili kot nezainteresirani za branje oziroma knjige, svoje videnje pa povezujejo z otroškimi in najstniškimi spomini, ko so bili člani knjižnice.

Pregled posameznih pridevnikov ne omogoča širše slike, saj se negativni pridevniki (razen ene izjeme) vedno pojavijo skupaj z drugimi pozitivnimi pridevniki: svetla-natlačena, urejena-natlačena in toplih barv-natlačena.

4.3 Organiziranost knjižnice in knjižnična zbirka

V glavnem delu intervjuja smo preverjali, ali bi lahko bili razlogi za neobiskovanje knjižnice povezani z organiziranostjo knjižnice (odprtost mladinskega oddelka), dostopnostjo (parkirišče, dostopnost z otroškim vozičkom), prilagojenostjo predšolskim otrokom (prilagojeno pohištvo, igrala, ločenost od drugih prostorov).

4.3.1 Dostop do knjižnice

Lokacija knjižnice ni fleksibilna (razen bibliobusa), zato bo oddaljenost od knjižnice vedno predstavljala problem lokalnemu prebivalstvu, kateremu služi, in je ovira tudi za starše. Osem staršev je odgovorilo, da imajo urejeno parkiranje pred knjižnico, dvanajst pa ne. Od teh dvanajst so trije starši, ki pridejo v knjižnico

peš v manj kot 15 minutah, zato parkirišče potrebujejo le občasno. Devet družin, ki so od knjižnice oddaljene več kot pol ure peš hoje, celo do 25 kilometrov, so z možnostjo parkiranja pri knjižnici nezadovoljne, saj menijo, da parkirnih mest ni dovolj ali da so parkirišča vedno zasedena. Oddaljeno parkiranje marsikateremu odraslemu ni neprijetno, staršem, ki imajo predšolskega otroka, pa je pomembno, da lahko z otrokom (in otroškim vozičkom) parkirajo v neposredni bližini knjižnice.

Ker večina vprašanih živi oddaljeno od knjižnice in bi v knjižnico prišli z avtom, jim je morda zato vseeno, kakšno je vreme (11 odgovorov). Mnogi pa bi potencialni obisk povezali s slabim vremenom: deževnim (7 odgovorov), oblačnim, meglenim in sneženim vremenom (po 3 odgovori). Tisti, ki pa bi prišli v knjižnico peš ali z otroškim vozičkom bi izbrali suho vreme (sončno ali oblačno: 4 odgovori).

4.3.2 Urnik odprtosti knjižnice

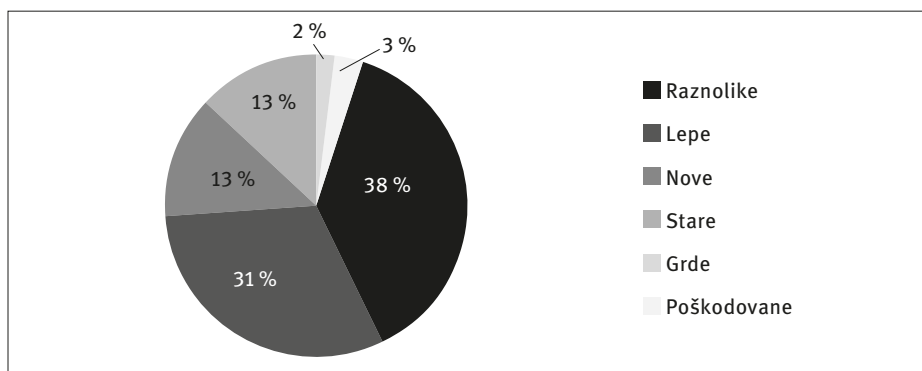
Če na lokacijo knjižnice knjižničarji nimajo vpliva, ga imajo na urnik odprtosti. Večina večjih knjižnic je odprta večkrat tedensko popoldne, ob sobotah pa večinoma le do 13.00. Starše smo povprašali, če poznajo urnik odprtosti knjižnice in ob katerih dnevih, urah v dnevu in vremenu bi se morda odločili za obisk knjižnice. Večina vprašanih seveda ne pozna urnika odprtosti knjižnice (14 odgovorov), ostali pa so izkazali poznavanje urnika odprtosti, pet od njih je podalo predloge, da bi bila knjižnica odprta ob sobotah še dlje, tudi popoldne. Sobota je bila tudi največkrat izbran dan v tednu, ko bi svoje otroke peljali v knjižnico. Mame, ki so na porodniškem dopustu, bi izbrale dopoldneve, ostali starši, ki so vezani na delovni čas v službi, vikende, dva intervjuvanca pa bi za obisk izbrala nedeljo.

4.3.3 Knjižnično osebje

Strokovna priporočila (2018) za knjižničarje, ki delajo s predšolskimi otroki, njihovimi starši ali skrbniki, predpisujejo posebne kompetence, ki predvidevajo ustrezen odnos do otrok in staršev ter sposobnost organizacije dogodkov in usposabljanja za otroke in njihove starše. Starši, ki sicer ne obiskujejo knjižnice s svojim otrokom, imajo o knjižničarjih pozitivno mnenje, opisujejo jih kot vljudne (15 odgovorov), prijazne (13 odgovorov), ustrežljive (12 odgovorov), molčeče (5 odgovorov) in strokovne (4 odgovori). Po letih najmlajša mamica dojenčka pa ima s knjižničarji slabe izkušnje in jih je opisala kot vzvišene, »zatežene« in vase zagledane, bolj diplomatsko pa se je odrezal oče, da so knjižničarji »različni«.

4.3.4 Knjižnična zbirka za otroke in starše

Starše, ki imajo izkušnje z obiskovanjem knjižnice, smo povprašali, kako bi opisali gradivo za otroke. Pet jih ni podalo nobenega mnenja, ostali (15 staršev) pa so knjige za otroke lahko opisali s svojimi besedami ali izbrali med naslednjimi pridevniki: umazane, lepe, grde, nove, stare, brez vsebine, raznolike in nepriemerne. Po pričakovanju so se v večini odločili za pozitivne pridevnike (82 % od vseh navedenih pridevnikov) (Slika 3).

Slika 3: Opis knjižnične zbirke za otroke (možnih je bilo več odgovorov)

Na otroških in mladinskih oddelkih knjižnice ne ponujajo gradiva samo za otroke in mladostnike. Starši v naši raziskavi (razen treh udeležencev, ki so izrazili, da ne marajo branja) si poleg otroških knjig želijo, da so jim na voljo tudi knjige s področja vzgoje, učenja, izbire igrač in prehrane itd. Tu se pokaže, kako udeleženci slabo poznajo ponudbo slovenskih knjižnic, saj mnoge gradivo za starše že ponujajo na mladinskih oddelkih.

Več kot polovica staršev bi si želela, da jim tovrstne knjige ponudi knjižničar. Nasploh si udeleženci želijo pomoč knjižničarja pri izbiri gradiva zase ali za otroke. Mama treh otrok, od tega dveh predšolskih, nazorno opiše, da je z otrokom kam iti »pravi cirkus« in bi si želela, da bi čim prej dobila gradivo in šla domov, mama štiriletnega otroka pa »da je obisk knjižnice izredno zamuden, če imaš s seboj majhnega otroka«. Ostali bi si želeli, da jim knjižničarji predstavijo in pokažejo (»bi mi bilo dovolj, da bi bil knjižničar pripravljen pokazati«) kje se to gradivo nahaja, iskali pa bi raje sami in »hitro bi ugotovila ali imajo kaj zame«.

4.3.5 Prostor in oprema za predšolske otroke

V knjižnicah, kjer so udeleženci naše raziskave potencialni uporabniki, smo preverili, v kolikšni meri upoštevajo Strokovna priporočila (2018) in že omogočajo prilagoditve za predšolske otroke (npr. prostor za previjanje in dojenje, dostopnost z otroškimi vozički, pohištvo, prilagojeno in oblikovano za otroke). Preverili smo tudi, kako so staršem te prilagoditve pomembne in uporabne. Knjižnice v večini omogočajo dostop z otroškim vozičkom, nekatere že imajo tudi previjalno mizo ali jo načrtujejo. Številne knjižnice na otroškem oddelku nudijo otrokom prilagojeno pohištvo.

Preglednica 1: Pomembnost prilagoditev dostopa, opreme in drugih prilagoditev za dojenčke, malčke in otroke v splošni knjižnici (ocena od 1- nepomembno do 5- zelo pomembno)

	Povprečna ocena pomembnosti
Kotiček na voljo za otroka in starša	4,1
Mizica in stolček, prilagojeno velikosti vašega otroka	4,1
Omogočen dostop z otroškim vozičkom	3,9
Prostor za dojenje oz. hranjenje otroka	2,8
Previjalna miza	2,6
Otroški stolček za hranjenje	1,9

Starši so podali pomembnost nekaterih prilagoditev za predšolske otroke v knjižnici (Preglednica 1). Nekateri starši so izrecno poudarili, da je ta pomembnost odvisna od starosti njihovega otroka. Če je bil otrok že večji, so ocenili prilagoditve za dojenčke in malčke z oceno 1, saj jim to ni bilo (več) pomembno. Mamice, ki imajo dojenčke oziroma malčke in niso dale visokih ocen, so svojo odločitev pojasnile, da se v knjižnici ne bi zadržale toliko časa in otroka ne bi bilo treba nahraniti ali previti, zato je previjalne mize, stolčka za hranjenje in prostora za dojenje sploh ne bi potrebovale.

4.3.6 Spremembe, dodatna ponudba in storitve splošnih knjižnic za pridobitev novih uporabnikov

Z naborom dodatnih storitev smo želeli preveriti, ali bi morda neuporabnike knjižnice katera od ponujenih storitev prepričala, da bi knjižnico obiskali s svojim otrokom (Preglednica 2). Predlagane storitve smo izbrali iz obstoječe ponudbe slovenskih knjižnic.

Starše smo vprašali za pobude in nasvet, kaj bi knjižnice še lahko naredile, da bi jih obiskali. Prva skupina staršev ne bi spremenila nič. Druga skupina staršev ni podala nobenega predloga, ker četudi knjižnica kaj spremeni, njihova družina

ne bo prišla v knjižnico (ker nimajo časa ali imajo doma dovolj knjig). Tretja skupina staršev pa je podala sledeče predloge:

- da knjižnica ni kraj tišine, temveč da so lahko otroci tudi glasni in da ni ves čas potrebno skrbeti, ali otroci koga motijo;
- dodatni parkirni prostori;
- bolj informirati, kdaj v bližino našega doma pripelje bibliobus;
- prostor, ki bo namenjen samo otrokom;
- poskrbeti za varnost (če so odprta okna, lahko malček pade skozi okno);
- kavarna oziroma prostor, kjer bi se obiskovalci lahko usedli in tudi kaj pojedli;
- spremenjen delovni čas, predvsem ob sobotah;
- novejša knjige;
- oglaševanje dogodkov in dejavnosti za otroke;
- organizacija in promocija dejavnosti tudi za najmlajše.

Preglednica 2: *Dodatne storitve, ki bi morda prepričale k obisku knjižnice*

Predlagane storitve	Število odgovorov
Delavnice za otroke, starše ali za starše in otroke	13
Družabni dogodki za starše in otroke	12
Predavanja za starše in otroke	11
Igrala za otroke	11
Varstvo za otroke	10
Kavarna	9
Predavanja za starše	6
Lepo ohranjene knjige za otroke	4
Ponudba filmov, risank in drugih interaktivnih programov	4

Vsi vprašani starši se strinjajo, da bodo otroka vpisali v knjižnico takrat, ko si bodo želeli izposojati gradivo (ne samo za domače branje in bralno značko) in bo to verjetno ob vstopu v šolo. Nadalje navajamo še ostale razloge, ki so jih navedli, oziroma v čem vidijo vrednost za vpis otroka v knjižnico: da bo otrok pridobival bralne navade, utrjeval branje in bogatil besedni zaklad, druženje na pravljličnih uricah, ker je knjižnica prostor, kjer otroci krepijo svojo domišljijo in se intelektualno razvijajo, da pridobijo nova znanja, da bi otrok rad bral, knjižnica omogoča izbiro, otrok dobi občutek za skrb in odgovornost, ali zato, ker imajo sami lepe otroške spomine na preživljanje časa po šoli s svojimi prijatelji ob delanju domačih nalog.

Starši so navedli številne razloge in splošne knjižnice ne bodo imele veliko dela pri prepričevanju staršev za vpis, saj so o koristnosti obiskovanja knjižnice že prepričani, le pogovoriti bi jih bilo treba, da čim prej vstopijo vanjo skupaj s svojim otrokom.

5 Diskusija in zaključek

Glavni razlogi za neobiskovanje knjižnice so težave z dostopnostjo do knjižnice (parkiranjem v bližini knjižnic), mnenje da so otroci za v knjižnico še premajhni, ter pomanjkanje časa staršev. Morda je od vseh teh prvi razlog najbolj zahteven, saj se postavlja vprašanje, koliko imajo knjižnice možnosti vplivati na dostopnost okoliških parkirišč.

Starši neuporabniki imajo veliko stereotipov o knjižnici in si jo še vedno predstavljajo kot prostor tišine, študija in miru ter zato knjižnice ne prepoznajo kot ustrezen prostor za njihovega otroka, ki je lahko/včasih siten in jokav. Veliko priznanje so starši dali knjižničarjem glede zaznavnega odnosa do uporabnikov, urejenosti knjižnice in knjižničnega gradiva.

Nekateri respondenti imajo izkušnjo obiska in članstva v knjižnici iz več kot 10 let nazaj (mnogi le v času obveznega šolanja) in njihov pogled, da so knjižnice natlačene in zaprašene, izvira iz otroških spominov. Potrebno bi bilo spremeniti tudi ta stereotip, da je knjižnica temen in s knjigami natlačen prostor. Da se knjige umikajo iz prostega pristopa (v skladišče) in se prostor na novo definira za nove storitve in druženje uporabnikov, je opazno tudi v tujih knjižnicah (De la Peña McCook in Bossaller, 2018; Johnson, 2018).

Knjižnično zbirko starši dojemajo kot »lepo«, kar pomeni, da imajo knjižnice dobro izhodišče pri promociji svoje zbirke. Večina knjižnic staršem ponuja tudi na otroškem oddelku knjige s področja vzgoje, učenja in izobraževanja, vendar je, kot kaže, ta del knjižnične zbirke premalo promoviran in starši mislijo, da morajo po tovrstno gradivo v drug oddelek. Knjižničar naj bo tisti, ki naj ponudi ali opozori na te knjige ali starša usmeri h kvalitetnemu izboru. Zatorej ni dobro, da so knjižničarji preveč molčeči, saj promocija in svetovanje o gradivu za starše še vedno poteka na verbalen način.

Za starše z majhnimi otroki so bolj kot pozne ure pomembni vikendi (predvsem sobote), ne glede na vreme, morda bi celo raje prišli ob deževnih dneh. To je čas, ko ni hitenja, ko lahko knjižnica postane kraj srečevanja ter druženja in ne samo izposojevalni servis. Ali se dejansko opaža v splošnih knjižnicah razlika glede obiska ob različnem vremenu in ali je to resnično tudi povezano z oddaljenostjo doma od knjižnice in načinom prihoda v knjižnico, pa bi bilo potrebno preveriti z longitudinalno statistično študijo, ki bi jo povezali z izkušnjami in opazovanji knjižničarjev.

Število uporabnikov bi lahko morda povečali s promocijo obstoječih in uvajanjem novih, dodatnih storitev, kot so delavnice za predšolske otroke in starše, družabni

dogodki, predavanja za starše (ki bi seveda morala vključevati tudi varstvo oziroma neko dejavnost za otroke) (Robers, 2018), igrala in kavarno. Knjižnica bi morda lahko z opremo postala »manj knjižnica« in bolj prostor srečevanja in lokalne skupnosti. Nove storitve pa morajo biti primerno in po različnih kanalih oglaševane in promovirane, tako preko e-poti, kot tudi s tiskanim propagandnim gradivom, ki naj bo na voljo na mestih, kjer se starši zadržujejo (zdravstvene ustanove, nakupovalna središča, parki in javne površine itd.) (Rankin in Brock, 2015).

Kritike neuporabnikov so morda z vidika knjižničarjev pretirane, nekatere želje neuresničljive (npr. daljša odprtost knjižnice ob vikendih) in odražajo nepoznavanje knjižničnih storitev, pa vendar so to odgovori, ki morda po nekem razmisleku pomagajo pri načrtovanju za prenovo ali vključevanje novih storitev. Zato je k neuporabniku treba pristopiti z vso resnostjo in skrbnostjo. Knjižnice mnogo (predlaganih) dejavnosti in storitev za predšolske otroke in njihove starše že izvajajo in ponujajo, zato je morda potrebno le, da jih bolj promovirajo in postanejo bolj (pre)poznane v svoji lokalni skupnosti in okolju.

Zahvala

Zahvaljujemo se študentom Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo na Filozofski fakulteti, ki so sodelovali pri izvajanju nekaterih intervjujev.

Navedeni viri

Anderson, J., Anderson, A., Shapiro, J. in Lynch, J. (2001). Father's and mother's book selection preferences for their four year old children abstract. *Reading horizons*, 41(4), 189–210.

Ash, V. in Meyers, E. (2009). Every child ready to read@ your library®. *Children and libraries*, 7(1), 3.

Borko, T., Zabukovec, V. in Južnič, P. (2006). Pričakovanja uporabnikov o storitvah splošne knjižnice. *Knjižnica*, 50(4), 93–105.

Breznik, M., Novljan, S., Jug, J. in Milohnič, A. (2005). *Knjižna kultura*. Ljubljana: Umco.

De la Peña McCook, K. in Bossaller, J. S. (2018). *Introduction to public librarianship*. Chicago: American Library Association.

D'Elia, G., Jörgensen, C., Woelfel, J. in Rodger, E. J. (2002). The impact of the internet on public library use: an analysis of the current consumer market for library and internet

services. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 53(10), 802–820.

Goodall, D. L. (1989). *Browsing in public libraries*. Loughborough: Library and Information Statistics Unit.

Haramija, D., Jamnik, T. in Perko, M. (2017). Predšolska bralna značka. V M. Licardo in D. Haramija (ur.), *Kako razvijati družinsko pismenost v predšolskem obdobju* (str. 77–81). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.

IMLS: Institute of Museum and Library Services: Table 8. (2016). *Supplementary tables: public libraries survey fiscal year 2016*. Washington, D.C.: Institute of Museum and Library Services. Pridobljeno 2. 5. 2020 s spletne strani: https://www.ims.gov/sites/default/files/fy2016_pls_tables.pdf

Johnson, P. (2018). *Fundamentals of collection development and management*. London: Facet.

Kamali, S., Ahmadian, L., Khajouei, R. in Bahaadinbeigy, K. (2018). Health information needs of pregnant women: information sources, motives and barriers. *Health information and libraries journal*, 35(1), 24–37.

Matthews, J. R. (2013). *Research-based planning for public libraries: increasing relevance in the digital age*. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited.

Montessori, M. (2002). *The Montessori method*. Mineola, NY: Dover Publications.

Montessori, M. (2009). *Skrivnost otroštva*. Ljubljana: Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo.

Nicholas, D. in Marden, M. (1998). Parents and their information needs: a case study: parents of children under the age of five. *Journal of librarianship and information science*, 30(1), 35–48.

Ogunmodede, T. A., Ebijuwu, A. S. in Oyetola, S. O. (2013). Health information need and information sources of pregnant women in Ogbomoso Metropolis, Oyo State, Nigeria. *Library philosophy and practice*, (981). Pridobljeno 2. 5. 2020 s spletne strani: <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/981/>

Perko, A. (B. 1.). *Problem današnje družbe je, da ni očetov. Ali so zapiti ali pa odsotni*. Pridobljeno 3. 5. 2020 s spletne strani: <http://www.andrejperko.si/objave/Problem%20danasnje%20druzbe.pdf>

Podatkovni portal SI-STAT: demografsko in socialno področje [spletno mesto]. (2020). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno 9. 12. 2015 s spletne strani: http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp

Rankin, C. in Brock, A. (ur.) (2015). *Library services from birth to five: delivering the best start*. London: Facet.

Roberts, A. (2018). *Designing adult services: strategies for better serving your community*. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited.

Rupar, P., Blatnik, A., Kovač, M. in Rugelj, S. (2019). *Knjiga in bralci VI: bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji v letu 2019*. Ljubljana: Umco.

Sotler, U. (2003). *Predšolski otrok – uporabnik knjižnice*. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Statistični podatki o knjižnicah [spletno mesto]. (2018). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, BibSiSt online. Pridobljeno 28. 4. 2020 s spletne strani: <https://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: za obdobje 2018–2028. (2018). Ljubljana: Nacionalni svet za knjižnično dejavnost.

Švab, K. in Žumer, M. (2015). The value of a library catalog for selecting children's picture books. *Cataloging and classification quarterly*, 53(7), 717–737.

Vanobbergen, B., Daems, M. in Van Tilburg, S. (2009). Bookbabies, their parents and the library: an evaluation of a flemish reading program in families with young children. *Educational review*, 61(3), 277–287.

Žmuc-Tomori, M. (1989). *Klic po očetu*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Priloga: Vprašalnik za starše predšolskih otrok, ki ne obiskujejo knjižnice

Datum:

Lokacija:

1. Kaj bi navedli kot glavni razlog, da s svojim otrokom ne obiskujete knjižnice?
2. Ste bili kdaj v preteklosti član-ica knjižnice? Da Ne (Koliko časa nazaj?)
3. Kakšno je vaše mnenje o splošni knjižnici?
4. Če imate izkušnjo, kako bi knjižnico za otroke opisali? (lahko izberete med naslednjimi pridevniki ali dodate svoje: razmetana, urejena, lepa, natlačena, umazana, temna, svetla, toplih barv, zaprašena,...)
5. Morda veste: Imate dober dostop z avtom do knjižnice? Je urejeno za parkiranje?
6. Koliko časa bi potrebovali, da bi prišli v knjižnico peš ali z avtom?
7. Če bi si želeli iti v knjižnico ali veste, ali vam je omogočen dostop z otroškimi vozičkom?
8. Koliko vam bi bilo pomembno, da knjižnica (1-splah ni pomembno, 5-zelo pomembno)
 - omogoča dostop z otroškimi vozičkom 1 2 3 4 5
 - ima previjalno mizo 1 2 3 4 5
 - ima prostor, kjer bi lahko dojili oziroma otroka nahranili 1 2 3 4 5
 - ima otroški stolček za hranjenje 1 2 3 4 5
 - da ima prostor, kjer bi imeli kotiček na voljo za vas in vašega otroka 1 2 3 4 5
 - ima mizico in stolček prilagojeno velikosti vašega otroka 1 2 3 4 5
9. Če ste že kdaj v preteklosti bili v knjižnici, kako bi opisali knjige? (Lahko izbirate med naslednjimi pridevniki ali dodate svoje: nove, umazane, lepe, grde, stare, brez vsebine, raznolike, neprimerne ...)
10. Bi si želeli, da bi ob obisku knjižnice z otrokom dobili tudi knjige za starše? Bi jih iskali sami ali bi si želeli, da vam jih ponudi knjižničar?

11. Kakšno je vaše mnenje o knjižničarju? (Lahko izberete med naslednjimi pridevniki ali dodate svoje: prijazni, strokovni, molčeči, zateženi, vljudni, vzvišeni, nerazgledani, vase zagledani, ustrežljivi,...)
12. Ali poznate kako je odprta knjižnica za vašega otroka?
 - ne poznam urnika
 - poznam, neustrezen (Zakaj?)
 - poznam, ustrezen (Zakaj?)
13. Ob katerih dnevih in urah bi šli najraje v knjižnico?
14. Ob kakšnem vremenu bi šli v knjižnico?
15. Imate namen, da bi kdaj v prihodnosti vpisali otroka v knjižnico? Zakaj bi ga vpisali oziroma zakaj ne?
16. Kaj bi knjižnica morala spremeniti, da bi jo obiskali skupaj z otrokom?
17. Če bi knjižnica ponujala naslednje storitve, bi vas le te prepričale, da bi prišli v knjižnico:
 - a. Lepo ohranjene knjige za otroke
 - b. Ponudba filmov, risank in drugih interaktivnih programov
 - c. Predavanja za starše
 - d. Predavanja za starše in otroke
 - e. Delavnice za otroke, starše ali za starše in otroke
 - f. Družabni dogodki za starše in otroke
 - g. Kavarna
 - h. Varstvo za otroke
 - i. Igrala za otroke
 - j. Drugo _____
18. Imate morda še kakšno pripombo, predlog?

Vaša starost:

Starost otroka:

dr. Katarina Švab

Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta,
Univerza v Ljubljani, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: katarina.svab@ff.uni-lj.si